

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIEENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

DE RTIENDE EN LAATSTE DEEL.

Z EN AANHANGSEL.

A 8068/13

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1851.

Deze buurs. maakt met Bornerbroek eene marke uit, welke in 1842 verdeeld is.

ZENDERHOEK, buurs., in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland. Zie ZINDERHOEK.

ZENNEWIJNEN, heerl. in den Tielerswaard, prov. Gelderland, Benedendistrikt, arr. Tiel, kant. Geldermalsen, gem. Op-Hemert; palende N. aan de heerl. Wadenojen, O. en Z. aan de Waal, Z. W. aan de heerl. Op-Hemert.

Deze heerl. bestaat uit den pold. van Zennewijnen, benevens de Hoogeweide, den Postwaard en den Stiftswaard, en bevat niets dan de buurs. Zennewijnen; beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 313 bund. 67 v. r. 63 v. ell., waaronder 313 bund. 45 v. r. 89 v. ell. belastbaar land; telt 52 h., waaronder 56 huisgez., uitmakende eene bevolking van 170 inw., die meest in den landbouw hun bestaan vinden.

De Herv., die er 140 in getal zijn, behooren tot de gem. *Op-Hemert-en-Zennewijnen*. — De R. K., van welke men er 50 telt, parochiëren te *Varik*. — Men heeft in deze heerl. geen school, maar de kinderen genieten onderwijs te *Op-Hemert*.

Deze heerl. bezat altijd de zelfde Heeren als Op-Hemert. Zoo als zij dan ook thans nog, even als die heerl., in eigendom bezeten wordt door den Heer BARTHOLT JOHAN CHRISTIAAN BARON MACKAY VAN OP-HEMERT-EN-ZENNEWIJNEN, woodachtig te Rotterdam.

De buurs. ZENNEWIJNEN of SENNEWIJNEN, ook wel SENDWENEN en ZINWENEN genoemd, op sommige kaarten ook ZENUWIJNEN gespeld, ligt $\frac{1}{2}$ u. Z. ten W. van Tiel, $\frac{2}{3}$ u. Z. O. van Geldermalsen, aan den Waaldijk.

BALDEBICK gaf in 850 vijf hoeven aldaar (*in Senuinum*) gelegen, aan de kerk van Utrecht, en de abdij Prüm bezat aldaar goederen. In het jaar 1228, hebben de Abt en het convent van Marienweerd hun hof (*curtis*) van ZENNEWIJNEN, tot het stichten van een Nonnenklooster van de Prestimonratenser orde gegeven. Dit bouwen is dat zelfde jaar begonnen, door de vrouw van SMITHUIZEN, die men van elders twee MECHTELD genaamd, en weduwe van HENDRIK VAN SMITHUIZEN te zijn geweest en wier eenige dochter OLELDA met FOLPERTUS, Heer van de Leck trouwde. Het volgende jaar werd de kerk door WILBRANDUS VAN OLDENBURG, den vijf en dertigsten Bisschop van Utrecht, ingewijd. Aldaar zijn tien Nonnen, uit het klooster van Verschen komende, geplaatst; en de stichting ontving onderscheidene regten en bevestigingsbrieven. De kerk en het klooster werden in het jaar 1579 door het lot van den oorlog tot den grond toe afgebrand, en waarschijnlijk zullen die naderhand weder opgebouwd zijn, waarvan men echter niets vindt aangeteekend, terwijl daarvan tegenwoordig ook niets meer te vinden is. De Nonnen van ZENNEWIJNEN waren adellijke geestelijke juffers, en zijn daarna in wereldlijke Kanunnikessen hervormd, zonder eenige verplichting dan haar geld te ontvangen. Het is mogelijk dewijl de hof aan het klooster geschonken is, dat ook van ouds het lage geregt daaraan behoorde, en later in wereldlijke handen kwam.

Men heeft in deze heerl. een schuitenvaar over de rivier de Waal, van de herberg de Roode Molen op Dreumelen.

Bij den watervloed van Januarij 1809 heeft deze heerl., naarmate van hare kleine uitgestrektheid, veel geleden, zijnde aldaar twee huizen weggespoeld en achttien andere beschadigd geworden; doch hoewel het vloedwater alhier drie voet hooger dan in 1784 heeft gestaan zijn er geene menschen of beesten omgekomen.

ZENNEWIJNEN (DE POLDER-VAN-), pold. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrict*, arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen*, gem. *Op-Hemert*; palende N. aan den *Polder-van-Wadenoijen*, N. aan het *Hoogwegsche-blok*, O. en Z. O. aan de *Waal*, Z. W. aan den *Polder-van-Op-Hemert*.

Deze pold. beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 313 bund. 67 v. r. 33 v. ell.; waaronder 313 bund. 43 v. r. 39 v. ell. schotbaar land; telt 32 h., waaronder 3 boerderijen, en wordt door eene sluis, op de rivier de *Linge*, van het overtollige water ontlast. Het polderbestuur bestaat uit twee Leden.

ZENNEWIJNSCHE-EN-DRUMPTSCHÉ-WATERING (DE), watering, welke uit den *Polder-van-Zennewijnen* voortkomt, eerst in eene noordwestelijke strekking tusschen dien polder en het *Hoogwegsche-blok* en daarna in eene noordoostelijke strekking tusschen laatstgemeld blok en den *Polder-van-Wadenoijen* doorloopt en zich door de *Zennewijnschesluis*, in de *Linge* ontlast.

ZENNEWIJNSCHE-SLUIS (DE), sluis in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, in den *Zuider-Lingsedijk*, 3 min. O. van *Wadenoijen*, dienende om den *Polder-van-Zennewijnen* van het overtollige water te ontlasten.

ZENUWIJNEN, naam, onder welken het d. ZENNEWIJNEN, in het graafs. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, op sommige kaarten voorkomt. Zie ZENNEWIJNEN.

ZERONSON, distr. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Celebes*, reg. *Menado*. — Dit distr. behoort tot het bondgenootschap of *Manahassa*.

ZESBOERSTER-POLDER, pold. in *Hunsingo*, prov. *Groningen*. Zie HORNHUISTERS-POLDER (WESTER-).

ZES-GEHUCHTEN, gem. in de *Meijerij van 's Hertogenbosch*, kw. *Peelland*, prov. *Noord-Brabant*, *Derde distr.*, arr. *Eindhoven*, kant. *Helmond* (7 k. d., 29 m. k., 4 s. d.); palende N. aan de gem. *Tongerle*, O. aan *Geldrop*, Z. aan *Heeze*, W. aan *Aalst* en *Stratum*.

Deze gem. bestaat uit de geh. *Riel*, *Gijzenrooi*, *Genoehuis*, *Hoog-Geldrop*, *Hout*, *Hulst*, *Papevoort* en *Putten*, en draagt den naam naar de zes eerstgenoemden, uit welke zij vroeger bestond; beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 1496 bund. 73 v. r. 90 v. ell. belastbaar land; telt 184 h., bewoond door 205 huisgez., nitmakende eene bevolking van ruim 1000 inw., die meest zich generen van den landbouw. Ook vinden eenigen hun bestaan in den arbeid op de fabrieken te *Geldrop*. De grond is ligt zand, dat bij den minsten regen slijk wordt en bij de geringste droogte aanmerkelijk veel stof geeft. De granen, die hier geteeld worden, zijn: rogge, oekweit, haver, garst, aardappelen, vlas, hennip en spurrie. Men heeft er eenen koorfmolen.

De inw., die er allen R. K. zijn, parochiëren te *Geldrop*. — Men heeft in deze gem. geen school, maar de leerlingen, die er 40 in getal zijn, genieten onderwijs te *Geldrop*.

Het wapen dezer gem. bestaat uit eenen eikenboom en drie horens, waarboven eene eikenkrans en twee sterren.

ZESHOEVEN, kleine oude pold. in het *Nederkwartier* der prov. *Utrecht*, arr. *Utrecht*, kant. *Maarsse*, gem. *Maartensdijk*, welke nu in den polder van *Maartensdijk* versmolten is.

ZESMOLENS (HET LAND DER), naam, welken men geeft aan alle de polders in het *Land-van-Arkel-beneden-de-Zouwe*, prov. *Zuid-Holland*, behalve die van den *Banne van Gorinchem* en de *Beeu* met de *Hoeken*, welke polders hunne eigene molens hebben.